

Vlaams Forum Verkeersveiligheid

1 FEBRUARI 2019

Aanwezig: Lodewijk De Witte (voorzitter), Kirsten De Mulder, Eddy Klynen, Ine Herten, Werner De Dobbeleer, Vanessa Albrecht, Steffen Briers, Erik Caelen, Katrijn De Meyer, Tom Defillet, Stijn Dhondt, Tom Havenith, Dirk Verhoeven, Naoki Matsumoto, Nathalie Poissonnier, Eric Troniseck, Willem Schelstraete, Pieter Van Bastelaere, Koen Van Wonterghem, Stijn Vancuyck, An Volckaert, Rudi Wagelmans, Patrick Westelinck, Peter Wiels.

Verontschuldigd: Wim Billet, Hans Bonnarens, Tom Brijs, Joke Castelein, Michel Cornelis, Freya De Muynck, Eef Delhaye, Bob D'hoedt, Tom Dhollander, Anneliese Heeren, Pascal Lammar, Dirk Lauwers, Sophie Lodewyckx, Geert Popelier, Thomas Rayen, Greta Remy, Koen Ricour, Katrijn Van Beek, Ignace Van Overbeke, Frank Van Thillo, Hugo Vanden Hoof, Miguel Vertriest, Dries Wathion, Herman Willemse.

AGENDA

- 1. Goedkeuring verslag vorige vergadering**
Lodewijk de Witte (voorzitter VFV)
- 2. Alcoholcultuur in Vlaanderen**
Tom Defillet (Stafmedewerker – Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs)
- 3. Bestaande maatregelen inperking alcoholaanbod en -verkoop**
Stijn Dhondt (Onderzoeker - VSV)
- 4. Draagvlak voor sensibilisering bij de Belgische brouwers**
Nathalie Poissonnier (Algemeen Directeur – Belgische Brouwers)
- 5. Zone 30: vervolg**
- 6. Varia**
 - **Resultaten campagne afleiding**
 - **Vlaams Congres Verkeersveiligheid**
 - **Mobibaden**
 - **Vergaderingen 2019:**
 - Vrijdag 5 april 2019 (10.00 uur – 12.00 uur)
 - Vrijdag 21 juni 2019 (10.00 uur – 12.00 uur)
 - Vrijdag 27 september 2019 (10.00 uur – 12.00 uur)
 - Vrijdag 13 december 2019 (10.00 uur – 12.00 uur)

Verslag: Ine Herten

1. Goedkeuring verslag vorige vergadering

Lodewijk de Witte (voorzitter VFV) verwelkomt de leden. Er zijn geen opmerkingen bij het vorige verslag.

2. Alcoholcultuur in Vlaanderen

Tom Defillet (Stafmedewerker – Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs) licht de alcoholcultuur in Vlaanderen toe.

Hebben we een probleem?

De gemiddelde Belg drinkt 10,4 liter alcohol per jaar. In een standaardglas zit 10 gram pure alcohol of 12,7 ml pure alcohol.

Richtlijn

Er is een richtlijn van de VAD die gericht is op wat een min of meer gezonde norm is. Deze stelt dat je best niet meer dan 10 standaardglazen per week drinkt. De Stichting tegen Kanker stelt zelfs dat je best maximaal 7 glazen per week drinkt. Het maximum van 10 glazen per week is een halvering ten opzichte van de vorige richtlijn. De bevolking heeft er goed op gereageerd. Er heeft al een cultuurshift plaatsgevonden.

De richtlijn stelt dat het beter is om helemaal geen alcohol te drinken, maar als je het toch doet, kan je de alcoholopname best spreiden over meerdere dagen en een aantal dagen geen alcohol drinken. Jongeren onder de 18 jaar drinken best geen alcohol. Eigenlijk zou het advies onder de 25 jaar moeten zijn, omdat de hersenen nog niet volledig ontwikkeld zijn.

Ook wanneer je je in het verkeer begeeft, wordt het afgeraden om alcohol te drinken. VAD geeft ook het advies om geen alcohol in bepaalde situaties te drinken: bv. in combinatie met medicatie, wanneer je sport. Ook oudere mensen kunnen beter minderen met alcohol.

Onderscheid mannen – vrouwen

De risico's voor vrouwen zijn anders dan deze voor mannen. De mortaliteit is bij mannen groter op korte termijn zoals bv. een groter risico op verkeersongevallen. Bij vrouwen is het eerder op lange termijn (bv. kanker). Daarnaast zijn er ook provinciale verschillen : hoe zuidelijker, hoe meer problemen er in het algemeen met alcoholgebruik zijn.

Alcohol gerelateerde sterfte

De Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) stelt dat er bij meer dan 200 ziekten een duidelijke link met alcoholgebruik is. Internationaal zijn er 1 op 7 doden bij mannen en 1 op 30 bij vrouwen door alcohol. 5048 verkeersdoden per jaar in Europa worden toegewezen aan alcoholgebruik.

Hoeveel mensen drinken boven de richtlijn?

De grote piek ligt bij de leeftijdsgroep 45-64 jaar.

Sociale kost van alcohol

Wat betaalt onze maatschappij per jaar aan verslaving? 4,6 miljard euro per jaar voor België, waarvan 2,1 miljard voor alcohol.

Alcoholintoxicatie op de spoed? Probleem 45-64 jaar. Babyboomers hebben andere relatie met alcohol dan voorouders. Bourgondische cultuur, het zich kunnen permitteren. Dat gedrag zet zich voort na de loopbaan. Men heeft de gewoonte om in de vakantie te drinken, maar het pensioen is een permanente vakantie en vormt dus een risico.

Alcoholcontroles

VAD juicht het toe dat er nu ook 's ochtends alcoholcontroles zijn. De ochtend na alcoholgebruik kan er soms nog alcohol in het bloed zitten. Bij alcoholcontroles in Gent onlangs hebben 22% van de gecontroleerde bestuurders positief geblazen. Dit toont aan dat men de pakkans laag inschat.

Ongevalsrisico rijden onder invloed

De cijfers tonen aan dat rijden onder invloed een groter ongevalsrisico inhoudt.

Bij een BAC van 0,5 promille ligt het risico 40% hoger, bij een BAC van 1 promille is dat risico al 4 keer zo groot en bij een BAC van 1,5 promille is het risico zelfs 20 keer groter.

De VAD roept iedereen op om mee te doen aan Tournée Minérale tijdens de maand februari.

Vragen van het Forum:

- Is er een evolutie waar te nemen in het gebruik?
 - ➔ Er is een daling van het gebruik met 15%, die vooral ligt bij de consumptie van sterke drank. Deze daling was er al voordat de extra accijnzen werden ingevoerd (25%).

3. Bestaande maatregelen inperking alcoholaanbod en -verkoop

Stijn Dhondt (Onderzoeker - VSV) licht toe welke maatregelen er bestaan voor de inperking van alcoholaanbod- en verkoop.

Maatregelen rijden onder invloed

Hoe zwaar is de problematiek? In 2018 hield de VSV een bevraging bij Vlamingen. 6% gaf aan af en toe met de wagen te rijden wanneer ze iets gedronken hadden. 1 op 5 gaf aan dat ze kort voor ze met de wagen rijden iets alcoholisch drinken. Slechts 6 op 10 sluit de kans uit dat ze met te veel alcohol achter het stuur kruipen. Er is ook geen verschil naar leeftijd toe.

We zijn van 2,6% (2014-2015) naar 1,7% positieve testen tijdens de laatste Bob-campagne (2018-2019) geëvolueerd. De zomerperiode is problematischer: tijdens de Zomer BOB-campagne waren er nog 2,5% positieve testen.

Hoe kunnen we alcoholverbruik inperken?

Onderzoek (Anderson, 2009) toont aan dat het duurder maken en fysiek minder beschikbaar maken van alcohol de meest effectieve maatregel is. Ook het verbod op reclame, maatregelen bij rijden onder invloed en individuele begeleiding zijn effectief.

Algemene campagnes hebben daarentegen weinig zin wanneer ze in competitie moeten gaan met andere alcoholreclame en wanneer alcohol eenvoudig beschikbaar is.

WHO heeft een aantal maatregelen opgesteld, zoals bijvoorbeeld een effectief belastingsysteem op alcohol, restricties voor reclame over alcohol.

Maatregelen rijden onder invloed

Beleid kan zich richten op enerzijds prijzenbeleid en anderzijds het aanbod en de minimumleeftijd.

Voor het verkeer kan de alcohollimiet en de bijhorende controles bepaald worden. Andere voorbeelden zijn alcoholsloten en zerotolerance voor beginnende chauffeurs.

Bovenstaande maatregelen hebben effect. De maatregelen die breder zijn, namelijk deze gericht op het prijzenbeleid, het aanbod en de minimumleeftijd hebben een robuustere associatie met minder verkeersongevallen dan de maatregelen specifiek gericht op alcohol in het verkeer.

Er is onvoldoende bewijs voor de effectiviteit van maatregelen zoals timeframes, training van barpersoneel en algemene alcoholcampagnes.

Beleid gericht op alcohol

Een prijsbeleid kan met maatregelen zoals taksen of door niet alcoholische dranken concurrentiëler te maken bv. in een jeugdhuis of op fuiven de prijzen van pintjes duurder maken dan de prijzen voor frisdrank.

Door de minimumleeftijd kan je jongere bestuurders extra beschermen door maatregelen als bv. nultolerantie. In België wordt deze maatregel niet toegepast omdat het probleem zich minder op deze leeftijd stelt.

Outlet density (dichtheid)

Onderzoek toont aan dat hoe meer winkels of cafés er in een gebied zijn, hoe meer mensen onder invloed rijden en dat er ook een hoger aantal ongevallen in dat gebied is. Een aanbeveling kan zijn dat nachtwinkels en cafés best in gebieden met een 'low traffic flow' gesitueerd zijn, weg van gebieden met grote verkeersvolumes en hogere snelheidsregimes.

Verkoop in tankstations

De Belgische wet zegt dat tankstations alcohol mogen verkopen behalve "gedistilleerde alcoholhoudende dranken en gisthoudende dranken, met een alcoholvolume van meer dan 6%" verkopen, wanneer ze 24/24 en 7/7 willen open zijn.

Hoe pakken ze het in onze buurlanden aan?

In Frankrijk is er 's avonds en 's nachts een verbod op de verkoop van meeneembare alcoholische dranken. In Nederland is er een verbod op de verkoop van alcohol om mee te nemen langs autosnelwegen. Ter plaatse mag er wel alcohol geconsumeerd worden.

In Groot-Brittannië is er een verbod op verkoop van alcohol in garages en in tankstations. In Duitsland is er geen verbod.

Beleid gericht op verkeer

BOB-campagnes zijn effectief. De SWOV stelt dat de BOB-campagnes zeer waarschijnlijk hebben bijgedragen aan een vermindering van het alcoholgebruik bij zowel volwassenen als jonge bestuurders. Maar omdat in dezelfde periode ook het politietoezicht op alcoholgebruik toenam, is het niet te zeggen in welke mate de campagne precies heeft bijgedragen.

Alleszins gaan communicatie en handhaving hand in hand.

Conclusie

Met de verkeersmaatregelen is er zeker al vooruitgang geboekt, maar we zijn nog ver weg van BOB = nul op. Maatregelen aan de aanbodzijde blijken nog effectiever en efficiënter. Dus daar kunnen we zeker nog extra op inzetten.

Vragen van het Forum:

- De begeleiding waar de WHO over spreekt, gaat het over riskant of schadelijk? Het gaat niet alleen over mensen met een zware problematiek.

4. Draagvlak voor sensibilisering bij de Belgische brouwers

Nathalie Poissonnier (Algemeen Directeur – Belgische Brouwers) geeft een overzicht van hoe de Belgische Brouwers inzetten op sensibilisering over alcoholgebruik.

Belgische Brouwers – de federatie

“Bier gebrouwen met liefde, drink je met verstand” is de slagzin. De Belgische Brouwers wensen niet geassocieerd te worden met x aantal doden in het verkeer door overmatig alcoholgebruik.

Daarom zetten ze in op hun maatschappelijk rol die belangrijk is ook al zijn ze een winstgevende organisatie.

BOB-campagne

In de jaren '90 was het rijden onder invloed een groot probleem binnen de verkeersveiligheid. In 1994 werd de limiet van 0,8 naar 0,5 promille gebracht.

In deze periode werd de Arnoldus groep opgericht. Deze groep wil bijdragen tot het inperken van elke vorm van alcoholmisbruik in de samenleving. Meer specifiek naar verkeer toe, startten ze met een samenwerking met BIVV (nu VIAS) en BOB is geboren. BOB drinkt niet en brengt iedereen veilig thuis. Je kan BOB niet los zien van de politiecontroles.

Uit een enquête over hoe BOB gepercipieerd wordt bij grote publiek blijkt dat voor 80% BOB degene is die geen alcohol drinkt en rijdt.

Uit de resultaten van de BOB-campagne van 2017 blijkt dat de houding van de automobilisten veranderd is. Er waren +/- 450.000 uitgevoerde controles met een totaal aantal positieve tests van 1,87%. Er is dus al een serieuze daling. Maar er is nog werk aan de winkel aangezien 80% van de ondervraagden verklaren nog altijd 1 à 2 glazen alcohol te drinken wetende dat ze nog achter het stuur moeten. Het is daarom belangrijk om gezamenlijke inspanningen te blijven leveren op vlak van sociale aanvaardbaarheid van rijden onder invloed.

Convenant inzake reclame

Sinds 2005 werd de Arnolduscode verstrengd. Zo werden bv. boetes opgelegd aan brouwers die de regels rond reclame niet naleven.

16 jaar, bewijs het maar

De leeftijdsgrens van 16 jaar heeft te maken met de biercultuur zoals in ander bierlanden. Momenteel is er een nieuwe campagne om geen alcohol te schenken aan min 16-jarigen.

Conclusie

De Belgische Brouwers blijven verder inzetten op sensibilisering. Ook vanuit de sector zijn er initiatieven. Bv. alcoholvrij bier. Ze zijn bereid tot overleg om samen de Belgische wegen veilig te maken.

Algemene discussie:

- Voorzitter: We openen de discussie over welke maatregelen nuttig kunnen zijn. Bv. aanbod op nieuwjaarsrecepties, gratis water, prijzenbeleid op fuiven, ... Moeten we op vlak van het aanbod breder beleid voeren? Niet om te verbieden of te verplichten, maar om traditionele cultuur te veranderen.
- VAD: Na de lancering van Tournée minérale hebben we toch nog een cultuurshift gehad. Vroeger was het echt zoeken naar een alcoholvrij aanbod. Vandaag bestaat er een heel aanbod. Mocktails worden aangeboden op recepties. Er is een bekommernis over de reclame van AB Inbev met als slogan "Tournée générale: 0,0%". Zo leer je de smaak van alcohol kennen aan jongeren. We juichen deze soort reclame niet toe.
- Voorzitter: Er is een formeel beleidsplan dat stelt dat 20% van de omzet alcoholvrij bier moet zijn.
- De producenten zouden zelf het meeste baat hebben van hun investering in campagnes en onderzoeken.
- Politie: De mortaliteit neemt af. Onderzoek in Engeland toont aan dat het nuttig is om de openingsuren van cafés aan te passen. Het zou effect hebben op de agressiviteit, dus waarschijnlijk ook op verkeer.
- Het aanvaardbaar maken van 0% bier te drinken heeft ook zijn voordelen. Cafés zouden verplicht moeten zijn om alcoholvrij bier van hun brouwer aan te bieden. Het is vandaag ook nogal duur. Er moet een alternatief zijn. Er bestaat ook nog veel weerstand van anderen in de vriendengroep "je drinkt maar 0%". Er is een positieve communicatie over nodig.
- VAD: 0% zal een trigger geven bij ex-drinkers. De link met alcohol blijft. We moeten inderdaad volwaardige alternatieven vinden. Er zijn een aantal automatische processen in je hersenen en daardoor zijn mensen zich niet altijd meer bewust van de triggers. Het beeld van een 0% triggert naar zin in alcohol. Het wordt dus afgeraden.
- De generatie 55 plus verwacht dat je alcohol drinkt. Het is niet makkelijk om met die culturele weerstand om te gaan. Maar doordat één iemand dit wel in vraag durft te stellen, wordt het gemakkelijker voor andere om zich te verzetten. Verwachting dat er een positieve evolutie zal zijn door de generaties die opschuiven.
- Er zijn weinig mensen die chauffeurs onder invloed tegen houden wanneer ze onder invloed met de wagen vertrekken. Misschien kan een campagne daar nog meer op inzetten?
- Ook alcohol serveren bij u thuis is een probleem, goed wetende dat jouw gasten met de wagen zijn.

5. Zone 30: vervolg

Voorzitter:

In de bijeenkomst van het Vlaams Forum Verkeersveiligheid van oktober 2018 stond zone 30 op de agenda. Zou het zinvol zijn om als algemene maatregel te stellen dat binnen de bebouwde kom zone 30 de norm wordt? Met de mogelijkheid tot afwijkingen voor invalswegen en grote verkeersassen. In de discussie die hierop volgde, kwamen signalen om hier verder mee aan de slag te gaan. Er was steun in de vergadering voor een eventuele aanbeveling.

De beperking van 90 naar 70 heeft ook zijn tijd nodig gehad. Kunnen we hierover het gesprek over op gang laten komen en het idee ingang laten vinden?

Eddy Klynen: Goed idee. We moeten dit bepleiten, maar niet enkel op beleidsniveau. We kunnen ook goede voorbeelden delen in opleidingen e.d.

Voorzitter: Dat is inderdaad zinvol. Nu moet een zone 30 altijd opgelegd worden omdat het geen standaard is. Gemeenten moeten telkens de discussie voeren.

Zonder enige verandering in handhaving heb je toch een vermindering van snelheid, vb. zone 50 dan rijdt men 60, als men zone 30 invoert, dan rijdt men 45.

We proberen in te werken op maatregelen waar we vat op kunnen krijgen. We hebben geen impact op Europese regelgeving.

6. Varia

Resultaten campagne afleiding

In oktober 2018 was er de campagne gericht op afleiding in het verkeer, "Automodus".

Aanpak

De doelgroep waren autobestuurders tot 45 jaar. De doelstelling was om gedragscontrole te vergemakkelijken door eenvoudige handelingen te doen, zoals bijvoorbeeld je smartphone op 'stil' zetten. De norm dat de omgeving niet moet verwachten dat je ten alle tijden bereikbaar bent, werd gesteld. De campagne heeft heel wat aandacht in de pers gekregen.

Resultaten

De campagne kende een totaal bereik van 71%. In vergelijking met de voorgaande campagnes is dit een goed resultaat. 28% heeft 3 of meer kanalen gezien. 14% zag minstens 2 kanalen.

Ook het campagnemateriaal werd goed geapprecieerd.

Op de vraag 'Ken je het begrip Automodus?' zegt bijna 1 op de 2 Vlamingen te weten waar Automodus voor staat. De automodus toepassing is vandaag lang niet op alle smartphones mogelijk, maar deze toepassing onthouden de mensen wel vooral.

Is het gedrag aangepast? Het aantal mensen dat zegt Automodus toe te passen is duidelijk gestegen. 22% past de oplossing om de smartphone buiten handbereik te leggen toe (15% ervoor). 18% zet het geluid op 'stil' (10% ervoor).

De groep die het vervelend vindt om onbereikbaar te zijn, is duidelijk iets kleiner geworden.

Conclusie

De doelgroep werd bereikt. De beoordeling van de campagne is positief. Meer Vlamingen zijn vertrouwd met de term 'Automodus'.

Mobibaden

Om nieuwe mandatarissen (en mobiliteitsambtenaren) wegwijs te maken in de wereld van mobiliteit en verkeer, organiseert de VSV i.s.m. verschillende partners Mobibaden. In elke provincie zal er één in de maand februari plaatsvinden.

maandag	11/02/2019	Oost-Vlaanderen	Gent	AuditoRium4
maandag	18/02/2019	Limburg	Hasselt	CC Hasselt
dinsdag	19/02/2019	West-Vlaanderen	Brugge	Concertgebouw
donderdag	21/02/2019	Antwerpen	Antwerpen	FMCCA
dinsdag	26/02/2019	Vlaams-Brabant	Leuven	M-museum



Uitnodiging FORD

Tijdens de Tech Tour op het Autosalon ontvingen we een uitnodiging van FORD om een bezoek te brengen aan FORD Lommel Proving Ground. Dat is het testcentrum van FORD.

Indien hiervoor voldoende interesse is onder de leden, zal er een datum afgesproken worden.

Bedanking voorzitter Lodewijk De Witte

Eddy Klynen bedankte uit naam van alle leden van het Vlaams Forum Verkeersveiligheid voorzitter Lodewijk De Witte voor zijn vele jaren inzet als voorzitter van het forum en als voorzitter van het Vlaams Congres Verkeersveiligheid. Enkele cadeaus werden overhandigd en achteraf werd een receptie aangeboden.

Het was vandaag de laatste keer dat Lodewijk De Witte het forum voorzat. De fakkel wordt nu doorgegeven aan Cathy Berx, gouverneur van provincie Antwerpen. Zij zal vanaf de volgende bijeenkomst van 5 april 2019 het forum voorzitten.

Volgende bijeenkomsten plenaire vergadering :

- Vrijdag 5 april 2019 (10.00 uur)
- Vrijdag 21 juni 2019 (10.00 uur)
- Vrijdag 27 september 2019 (10.00 uur)
- Vrijdag 13 december 2019 (10.00 uur)

Locatie : ELLIPSGEBOUW, Koning Albert II-laan 35 te 1030 Brussel